

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ	СУ СМЯ НУБіП України 7.5-072-05
	НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ	Введено в дію: Наказ № _____
	<i>«Положення про робочу програму навчальної дисципліни»</i>	від _____

Додаток 2

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра управління земельними ресурсами

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет (ННІ) землевпорядкування
(назва)
“ 14 ” травня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ В УМОВАХ ПОСТКОНФЛІКТНОГО
ВІДНОВЛЕННЯ**

Галузь знань - С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини».

Спеціальність - С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини».

Освітньо наукова програма - Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

Розробник:

Дорош О.С., в.о. завідувача кафедри управління земельними ресурсами, д.е.н., професор
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Опис навчальної дисципліни

Мікро- та макроекономічний аналіз в управлінні природними ресурсами

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів системних знань і дослідницьких умінь щодо механізмів розроблення, реалізації та оцінювання екологічної політики на територіях, постраждалих внаслідок збройних конфліктів. Здобувачі опановують міжнародно-правові рамки та стандарти (UNEP, OECD, ЄС, SDGs), конституційно-правові засади екологічного законодавства України та її євроінтеграційні зобов'язання, а також інституційну архітектуру багаторівневого екологічного управління в умовах воєнного стану й децентралізації. Значна увага приділяється кількісним методам, сценарному аналізу та оцінюванню ефективності екологічних програм відновлення — із застосуванням системи індикаторів, механізмів звітності та адаптивного управління. Програма також охоплює інструменти залучення міжнародного фінансування, природоорієнтовані рішення (NbS) і порівняльний аналіз кращих світових практик постконфліктного екологічного відновлення.

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Доктор філософії
Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»
Освітньо-наукова програма	Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова освітня компонента
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5,0
Кількість змістових модулів	4
Курсовий проєкт / курсова робота	-
Форма підсумкового контролю	Екзамен

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми здобуття освіти

Показник	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	30 год.	12
Практичні заняття	30 год.	12
Лабораторні заняття	—	-
Самостійна робота	90 год.	126
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин	4 год.	-

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу « Управління екологічною політикою в умовах постконфліктного відновлення» є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти системне розуміння концепцій, механізмів та інструментів управління екологічною політикою в умовах постконфліктного відновлення, розвинути навички аналізу екологічних ризиків, планування та реалізації політик, інтеграції екологічних цілей у програми відбудови.

Набуття компетентностей:

Загальних:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
 ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
 ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

Спеціальних:

- СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці використання, охорони і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки соціально-економічного розвитку та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.
 СК05. Здатність аналізувати та прогнозувати соціально-економічні й екологічні процеси на основі міждисциплінарних підходів і сучасних методів моделювання.
 СК06. Здатність розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення у сфері природокористування з урахуванням ризиків, ресурсних обмежень та принципів сталого розвитку.
 СК07. Здатність застосовувати інструменти стратегічного та просторового планування для забезпечення збалансованого розвитку території.
 СК08. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

Програмні результати навчання:

- РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.
 РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.
 РН03. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки природокористування та охорони навколишнього середовища із застосуванням сучасних інструментів аналізу, оцінювати економічну ефективність використання природних ресурсів та природоохоронних заходів, критично аналізувати результати власних досліджень і напрацювання інших дослідників у контексті сучасних економіко-екологічних підходів до забезпечення сталого розвитку.
 РН05. Інтегрувати економічні, правові та управлінські підходи при розробленні стратегій сталого розвитку територій та систем природокористування.
 РН06. Оцінювати ефективність інструментів просторового та територіального планування для забезпечення раціонального використання земельних та інших природних ресурсів.
 РН07. Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з

врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади управління екологічною політикою													
Тема 1. Екологічна політика та її роль у постконфліктному відновленні	1	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 2. Міжнародні стандарти та рамкові документи (UNEP, OECD, CC, SDGs)	2	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 3. Правові засади екологічної політики України: конституційний рівень, базове законодавство, євроінтеграційні зобов'язання	3	16	4	2			10	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 1		36	8	6			22	36	3	3			30
Змістовий модуль 2. Інструменти аналізу та планування екологічного відновлення													
Тема 4. Методології оцінки екологічних збитків та ризиків	4-5	10	2	2			6	14	1	1			12
Тема 5. Економіко-правові інструменти екологічної політики	6	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 6. Планування та управління екологічними програмами відновлення	7	13	2	3			8	12	1	1			10
Тема 7. Моніторинг і оцінка результативності екологічних програм: індикатори, звітність, адаптивне управління	8	9	2	2			5	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 2		42	8	9			25	50	4	4			42
Змістовий модуль 3. Інституційні та управлінські аспекти													
Тема 8. Інституційна архітектура управління екологією у відновленні	9	10	2	2			6	11	1				10
Тема 9. Інтеграція NbS та кліматичних підходів у стратегії відновлення.	10	12	2	2			8	11		1			10
Тема 10. Багаторівневе управління екологічною	11	10	4	2			4	12	1	1			10

політикою: держава – регіон – громада в умовах воєнного стану та децентралізації													
Разом за змістовим модулем 3		32	8	6			18	34	2	2			30
Змістовий модуль 4. Прикладні аспекти екологічної політики: порівняльний аналіз та стратегічне проєктування													
Тема 11. Кращі світові практики екологічного відновлення	12	8	2	2			4	10	1	1			8
Тема 12. Проєктування екологічної політики для умов України: інтеграція міжнародних рамок і національного законодавства»	13	14	2	4			8	12	1	1			10
Тема 13. Фінансування екологічного відновлення: міжнародні фонди, грантові механізми, державно-приватне партнерство	14	10	2	3			5	8	1	1			6
Підготовка до підсумкового контролю: повторення матеріалу всіх модулів, виконання тренувальних тестових завдань	15	8					8						
Разом за змістовим модулем 4		40	6	9			25	30	3	3			24
Усього годин		150	30	30	-	-	90	150	12	12			126

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Екологічна політика та її роль у постконфліктному відновленні	2
2	Міжнародні стандарти та рамкові документи (UNEP, OECD, ЄС, SDGs)	2
3	Правові засади екологічної політики України: конституційний рівень, базове законодавство, євроінтеграційні зобов'язання	4
4	Методології оцінки екологічних збитків та ризиків	2
5	Економіко-правові інструменти екологічної політики	2
6	Планування та управління екологічними програмами відновлення	2
7	Моніторинг і оцінка результативності екологічних програм: індикатори, звітність, адаптивне управління	2
8	Інституційна архітектура управління екологією у відновленні	2
9	Інтеграція NbS та кліматичних підходів у стратегії відновлення	2
10	Багаторівневе управління екологічною політикою: держава – регіон – громада в умовах воєнного стану та децентралізації	4
11	Кращі світові практики екологічного відновлення (Балкани, Ірак,	2

	Руанда)	
12	Проектування екологічної політики для умов України: інтеграція міжнародних рамок і національного законодавства	2
13	Фінансування екологічного відновлення: міжнародні фонди, грантові механізми, державно-приватне партнерство	2
	Разом	30

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття екологічної політики, суб'єкти та об'єкти, принципи та функції	2
2.	Стратегії і програми міжнародних організацій, зобов'язання України	2
3.	Аналіз національного законодавства: прогалини та пріоритети гармонізації з правом ЄС	2
4.	Постконфліктна екологічна оцінка (PEA), GIS-аналіз, оцінка впливу на довкілля (2 год)	2
5.	Податки, збори, компенсації, страхування, екологічні фонди (2 год)	2
6.	Логіко-структурний підхід (LFA), визначення пріоритетів, КРІ для моніторингу (3 год)	3
7.	Розробка системи моніторингових індикаторів для програми відновлення	2
8.	Ролі органів влади, громадських інституцій, міжнародних партнерів (2год)	2
9.	Відновлення деградованих земель, біорізноманіття, зниження вуглецевого сліду (2 год)	2
10.	Кейс-аналіз: координація екологічної політики на рівні ТГ в умовах воєнного стану	2
11.	Аналіз успішних прикладів екологічного відновлення, уроки для України	2
12.	Командний проект: розробка стратегії екологічного відновлення конкретної території (за варіантом)	4
13.	Презентація та захист командних проектів, підсумкова дискусія	3
	Разом	30

5. Теми самостійних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу модуля 1; конспектування ключових понять та визначень	6
2.	Підготовка до практичних занять 1–3: опрацювання ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2030 року»	6
3.	Підготовка доповіді для дискусії: «Євроінтеграційні зобов'язання України у сфері екологічної політики: стан виконання та перспективи» (10–12 стор.)	8
4.	Опрацювання лекційного матеріалу модуля 2; систематизація методів оцінки екологічних збитків	6
5.	Підготовка до практичних занять 4–7: опрацювання методології UNEP PEA та відповідних постанов КМУ щодо оцінки збитків довкіллю	6
6.	Індивідуальне завдання: розробка логіко-структурної матриці (LFA) для	8

	умовної програми екологічного відновлення обраної території України (за варіантом)	
7	Самостійне опрацювання теми «Зелені облигації та кліматичне фінансування як інструменти екологічного відновлення»	5
8	Опрацювання лекційного матеріалу модуля 3; складання схеми інституційної архітектури управління екологією в Україні	6
9	Есе: «Роль природно-орієнтованих рішень (NbS) у відновленні екосистем постраждалих від бойових дій територій» (6–8 стор.)	8
10	Аналіз кейсу: вивчення досвіду конкретної ОТГ або регіону щодо управління екологічними наслідками бойових дій	4
11	Порівняльний аналіз практик екологічного відновлення (Балкани, Ірак, Руанда) за самостійно обраними критеріями	4
12	Підготовка матеріалів до командного проєкту (заняття 12–13): збір даних, розробка концепції стратегії, підготовка презентації	8
13	Фінансове забезпечення екологічного відновлення постраждалих територій України: можливості міжнародних фондів, грантових програм та державно-приватного партнерства	5
14	Підготовка до підсумкового контролю: повторення матеріалу всіх модулів, виконання тренувальних тестових завдань	10
	Разом	90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт;

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму

8. Методи оцінювання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади управління екологічною політикою		
Лекція 1. Екологічна політика та її роль у постконфліктному відновленні	РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення	-
П. р.1. Поняття екологічної політики, суб'єкти та об'єкти, принципи та функції		10

С. р. 1. Опрацювання лекційного матеріалу модуля 1: засвоєння ключових понять та визначень	фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.	10
Лекція 2. Міжнародні стандарти та рамкові документи (UNEP, OECD, ЄС, SDGs)	РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.	-
П. р.2. Стратегії і програми міжнародних організацій, зобов'язання України		10
С.р. 2. Підготовка до практичних занять 1–3: опрацювання ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2030 року»		15
Лекція 3. Правові засади екологічної політики України: конституційний рівень, базове законодавство, євроінтеграційні зобов'язання		-
П. р. 3. Аналіз національного законодавства: прогалини та пріоритети гармонізації з правом ЄС		10
С.р. 3. Підготовка доповіді для дискусії: «Євроінтеграційні зобов'язання України у сфері екологічної політики: стан виконання та перспективи».		15
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Змістовий модуль 2. Інструменти аналізу та планування екологічного відновлення		
Лекція 4. Методології оцінки екологічних збитків та ризиків	РН03. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки природокористування та охорони навколишнього середовища із застосуванням сучасних інструментів аналізу, оцінювати економічну ефективність використання природних ресурсів та природоохоронних заходів, критично аналізувати результати власних досліджень і напрацювання інших дослідників у контексті сучасних економіко-екологічних підходів до забезпечення сталого розвитку.	-
П. р. 4. Постконфліктна екологічна оцінка (PEA), GIS-аналіз, оцінка впливу на довкілля		10
С.р. 4. Опрацювання лекційного матеріалу модуля 2; систематизація методів оцінки екологічних збитків		5
Лекція 5. Економіко-правові інструменти екологічної політики		-
П. р. 5. Податки, збори, компенсації, страхування, екологічні фонди		10
С.р. 5. Підготовка до практичних занять 4–7: опрацювання методології UNEP PEA та відповідних постанов КМУ щодо оцінки збитків довкіллю	РН06. Оцінювати ефективність інструментів просторового та територіального планування для забезпечення раціонального використання земельних та інших	5
Лекція 6. Планування та управління екологічними програмами відновлення		-
П. р. 6. Логіко-структурний підхід		10

(LFA), визначення пріоритетів, КРІ для моніторингу	природних ресурсів	
С.р. 6. Індивідуальне завдання: розробка логіко-структурної матриці (LFA) для умовної програми екологічного відновлення обраної території України (за варіантом)		10
Лекція 7. Моніторинг і оцінка результативності екологічних програм: індикатори, звітність, адаптивне управління		-
П. р. 7. Розробка системи моніторингових індикаторів для програми відновлення		10
С.р. 7. Самостійне опрацювання теми «Зелені облігації та кліматичне фінансування як інструменти екологічного відновлення»		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Змістовий модуль 3. Інституційні та управлінські аспекти		
Лекція 8. Інституційна архітектура управління екологією у відновленні	РН05. Інтегрувати економічні, правові та управлінські підходи при розробленні стратегій сталого розвитку територій та систем природокористування.	
П. р. 8. Ролі органів влади, громадських інституцій, міжнародних партнерів		
С.р. 8. Опрацювання лекційного матеріалу модуля 3; складання схеми інституційної архітектури управління екологією в Україні		
Лекція 9. Інтеграція NbS та кліматичних підходів у стратегії відновлення		
П. р. 9. Відновлення деградованих земель, біорізноманіття, зниження вуглецевого сліду		
С.р. 9. Есе: «Роль природно-орієнтованих рішень (NbS) у відновленні екосистем постраждалих від бойових дій територій»		
Лекція 10. Багаторівневе управління екологічною політикою: держава – регіон – громада в умовах воєнного стану та децентралізації		
П. р. 10. Кейс-аналіз: координація екологічної політики на рівні ТГ в умовах воєнного стану		
С.р. 10. Аналіз кейсу: вивчення досвіду конкретної ТГ або регіону щодо управління екологічними наслідками бойових дій		

Модульна контрольна робота 3.		30	
Всього за модулем 3		100	
Змістовий модуль 4. Прикладні аспекти екологічної політики: порівняльний аналіз та стратегічне проєктування			
Лекція 11. Кращі світові практики екологічного відновлення	РН06. Оцінювати ефективність інструментів просторового та територіального планування для забезпечення раціонального використання земельних та інших природних ресурсів		
П. р. 11. Аналіз успішних прикладів екологічного відновлення, уроки для України		10	
С.р. 11. Порівняльний аналіз практик екологічного відновлення (Балкани, Ірак, Руанда) за самостійно обраними критеріями		10	
Лекція 12. Проєктування екологічної політики для умов України: інтеграція міжнародних рамок і національного законодавства»			
П. р. 12. Командний проєкт: розробка стратегії екологічного відновлення конкретної території (за варіантом)		10	
С.р. 12. Підготовка матеріалів до командного проєкту: збір даних, розробка концепції стратегії, підготовка презентації		10	
Лекція 13. Фінансування екологічного відновлення: міжнародні фонди, грантові механізми, державно-приватне партнерство			
П. р. 13. Аналіз фінансових інструментів екологічного відновлення: порівняльна характеристика міжнародних фондів, грантових механізмів та моделей державно-приватного партнерства		10	
Підготовка до підсумкового контролю: повторення матеріалу всіх модулів, виконання тренувальних тестових завдань			20
Модульна контрольна робота 3.			30
Всього за модулем 3		100	
Навчальна робота		70	
Екзамен/залік		30	
Всього за курс		100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре

60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

5. Рекомендовані джерела інформації

1. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Водний кодекс України : Кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Лісовий кодекс України : Кодекс України від 21.01.1994 № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
4. Кодекс України про надра : Кодекс України від 27.07.1994 № 132/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 20.05.2026).
6. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19> (дата звернення: 20.05.2026).
7. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на 2030 рік : Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення: 20.05.2026).
8. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
9. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
10. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text>
11. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
12. Про екологічний аудит : Закон України від 24.06.2004 № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>
13. Про енергетичну ефективність : Закон України від 21.10.2021 № 1818-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#Text>
14. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
15. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

16. Про охорону атмосферного повітря : Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
17. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>
18. Про оцінку земель : Закон України від 11.12.2003 № 1378-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>
19. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
20. Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2024-%D1%80#Text> (
21. Про затвердження операційного плану реалізації у 2025–2027 роках Водної стратегії України на період до 2050 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.12.2025 № 1412-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1412-2025-%D1%80#Text>
22. Стратегія розвитку територій у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення на 2024–2032 роки : схвалено розпорядженням КМУ від 23.01.2024 № 49. — URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/natsionalna-ekologichna-polityka> (дата звернення: 20.05.2026).
23. Державна цільова програма комплексного водозабезпечення територій, які зазнали впливу воєнних дій, на період до 2030 року : затверджено розпорядженням КМУ від 17.09.2024. — URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/natsionalna-ekologichna-polityka> (дата звернення: 20.05.2026).
24. Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>
25. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України : офіц. сайт. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/ministerstvo-zahystu-dovkillia-ta-pryrodnykh-resursiv-ukrayiny>
26. UNEP Ukraine : official page / United Nations Environment Programme. — URL: <https://www.unep.org/ukraine>
27. UNECE Inventory of Assessments of Environmental Damage of the War in Ukraine. — Geneva : UNECE, 2023. — URL: <https://unece.org/sites/default/files/2023-06/Inventory%20of%20Studies%2013.6.23.pdf>
28. Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 2003 establishing a system for greenhouse gas emission allowance trading within the Community. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj>
29. Directive 2004/35/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on environmental liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32004L0035>
30. Єремєєв І. С., Дичко А. О. Техногенні та екологічні ризики і катастрофи : навч. посіб. — Київ : Олді-плюс, 2024. — 234 с.
31. Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС : навч. посіб. — Київ : Олді-плюс, 2021. — 166 с.
32. Дичко А. О., Білявський Г. О., Мінаєва Ю. Ю. Технологічні аспекти екологічної безпеки водойм : підручник. — Київ : Олді-плюс, 2021. — 216 с.

33. Козак М. І., Шаравара В. В., Федорчук І. В. Оцінка впливу на довкілля : навч.-метод. посіб. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2024. — URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7913>
34. Микитенко, В. В. (2024). Організація природно-господарських відносин у реконструктивному розвитку територій. *Science and Science of Science*, (1(123)), 21—42. <https://doi.org/10.15407/sofs2024.01.021>
35. Третяк А.М. Екологія землекористування: [навчальний посібник] // А.М. Третяк, О.С. Будзяк, О.С. Дорош, В.М. Будзяк, Ю.О. Юречко; за заг. ред. А.М. Третяка – К.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 178 с.
36. Купріянич І.П., Дорош О.С., Сакаль О.В., Бутенко Є.В. Раціональне використання та охорона земель: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. // І.П. Купріянич, О.С. Дорош, О.В. Сакаль, Є.В. Бутенко. – К.: ФОП Гуляєва В.М., 2024. – 404 с.
37. Дорош Й., Ібатуллін Ш., Барвінський А., Гарнопольський А., Сакаль О. Концепція використання та охорони земель у сучасних умовах суспільного розвитку України /Землеустрій кадастр і моніторинг земель. № 3, 2021р. ст 4-13.
38. І.Новаковська, В. Іванченко, Н. Іщенко.(2024) Інтегровані стратегії сталого розвитку: економічне зростання та відновлення природних ресурсів. Наукові перспективи (Naukovi perspektivi), 2024 DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5\(47\)-899-910](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5(47)-899-910)
39. Dorosh O., Butenko Y., Kolisnyk H., Dorosh A., Kupriianchuk I. The use of uavs: development, perspectives and application // *AgroLife Scientific Journal*, Volume 10, Nr. 2 in December 2021 p. 172-182
40. Shamil Ibatullin, Iosyp Dorosh, Olha Dorosh, Oksana Sakal, Yevhen Butenko, Roman Kharytonenko, Halyna Shtohryn.
Determination of economic losses on agricultural lands in connection with hostilities on the example of the territory of Kyiv region in Ukraine. *Acta Scientiarum Polonorum. Formatio Circumiectus*. 2022. Том 21, Випуск 2, С. 49 – 61. Дата публікації 2023/4/7. DOI: DOI: <https://doi.org/10.15576/ASP.FC/2022.21.2.49> <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85160717201&origin=resultslist&sort=plf-f>
41. Dorosh A., Dorosh O., Sakal O., Saliuta V., Trokhymchuk A. Applying GIS in Strategic Environmental Assessment of Land Management Documentation in Ukraine // *International Conference of Young Professionals «GeoTerrace-2023»*, Lviv, October 2023, Volume 2023, p.1-5. DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2023510088> <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85189141018&origin=resultslist>
42. Дорош Й.М., Барвінський А.В., Дорош О.С., Застулка І-О.Ю., В.Є. Смоленський. Екологічні критерії та показники для оцінки оптимальності параметрів системи сільськогосподарського землекористування. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2022. № 3. с. 70–82. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2022.03.07>
43. Дорош О.С., Дорош Й.М., Фоменко В.А. Збереження ґрунтових ресурсів методом землевпорядкування, що зазнали руйнування внаслідок ведення воєнних дій. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2023. № 3. с. 14–22. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2023.03.02>
44. Дорош Й.М., Ібатуллін Ш.І., Дорош О.С., Сакаль О.В., Дорош А.Й., Тарасенко А. Оцінювання наслідків руйнування дамби Каховської ГЕС на зрошувані землі у зоні впливу Каховського водосховища. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2024. № 1. с. 6-18. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2024.01.01>

45. Дорош О.С. Процедура впровадження стратегічної екологічної оцінки в сфері землеустрою на основі інтеграційних моделей // О.С. Дорош, А.Й. Дорош, Р. Деркульський, Б.О. Аврамчук // *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. – 2021. – № 4. – с. 8-17. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2021.04.01>
46. Микитенко, В. В. (2024). Організація природно-господарських відносин у реконструктивному розвитку територій. *Science and Science of Science*, (1(123), 21—42. <https://doi.org/10.15407/sofs2024.01.021>